

מֵהֶם, בְּגִלּוֹל שֶׁהוּא הִיָּה עֵתִיד
לְהִתְקַרֵּב לְמַעֲלָה וּלְדַבֵּק
בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ-הוּא, וְלֵאחֵר
שֶׁנִּדְבַק, שָׁלַט עַל דְּגֵי הַיָּם, וְרָמַז
לְאַהֲרֹן אָחִיו שִׁיכָּה אֶת הַיָּם
וְיָמוּתוּ הַדְּגִים, וְהוּא לֹא עָשָׂה
כֵּן, בְּגִלּוֹל שְׂאוֹתָהּ דְרָגָה שְׁלוֹ
שׁוֹלְטָת עֲלֵיהֶם וְכֵּה נִכְרָאוּ, וְלֹא
רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁיכָּה
הוּא בְּשִׁבִיל לְהִתְהַפֵּךְ לָהֶם
לְאוֹיֵב. וְכִשְׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּתוּב עֲלָיו
(ישעיה מג) כִּי תַעֲבֹר בְּמִים אֲתָךְ אֲנִי
וְגוֹמֵר. שָׂזָה וַיֵּרְדוּ בְדַגַּת הַיָּם
וּבַעוֹף הַשָּׁמַיִם. כִּנְגֵד דְרָגָה שֶׁל
שָׁמַיִם, שְׂבֹאוֹתָהּ דְרָגָה שׁוֹלֵט
עֲלֵיהֶם, וְזוֹ תַפְאֵרָת.

וְאֵף עַל גֵּב שֶׁבְּדַרְגַּת הַנִּצְחָה נַעֲשׂוּ
כָּל דְּגֵי הַיָּם וְהַעוֹפוֹת, לֹא כְּתוּב
שֵׁם אֵלָּא עוֹף כִּנְיָ, אֲבָל עֲכָשׁוּ
קָרָא לָהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם, בְּגִלּוֹל
שֶׁבֶן אָדָם לֹא שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם אֵלָּא
מִצַּד שֶׁל שָׁמַיִם. וּבִבְהֵמָה -
שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם בְּסוּד שֶׁל הוֹד
שְׁנוֹתָן לוֹ סִיּוּעַ, שֶׁהָרִי בְּאוֹתוֹ יוֹם
נִכְרָאוּ הַבְּהֵמוֹת. וּבְכָל הָאָרֶץ -
שׁוֹלֵט בְּסוּד שֶׁל צַדִּיק שֶׁנִּקְרָא
כָּל, וְהוּא שׁוֹלֵט עַל הָאָרֶץ, אָרֶץ
הָעֲלִיּוֹנָה. כֵּן גַּם אָדָם לְמִטָּה
שׁוֹלֵט עַל אָרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה, מִשׁוּם
שֶׁהִפֵּל בּוֹ. וּבְכָל הָרִמְשׁ הָרִמְשׁ
עַל הָאָרֶץ - שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם אָדָם
מִסִּיּוּעַ שְׁנַתָּן לוֹ מֵאָרֶץ הַחַיִּים,
הַמְּלָכוֹת הָעֲלִיּוֹנָה: (ע"כ מִהַשְׁמָטוֹת)
פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּמַצּוֹת
הַתּוֹרָה וְאָמַר, מַצּוֹת הַתּוֹרָה
שְׁנַתָּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְיִשְׂרָאֵל, כֵּלָּן כְּתוּבוֹת בַּתּוֹרָה
בְּדֶרֶךְ כָּלֵל.

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים. זוֹהִי
הַמַּצְוָה הַרְאשׁוֹנָה שֶׁל הַכָּל.
וְנִקְרָאת מַצְוָה זוֹ יִרְאֵת ה',
שֶׁנִּקְרָאת רֵאשִׁית, שֶׁכְּתוּב (תהלים
קיא) רֵאשִׁית חֲכֵמָה יִרְאֵת ה'. (משלי

מַצְוִיָּהוּ בְּגִין דְּאִיהוּ הָוָה זְמִין לְקַרְבָּא לְעֵילָּא
וְלֹא תִדְבַקָּא בְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְבַתָּר כַּד
אֲתִדְבַק שְׁלִיט עַל נוּגֵי יַמָּא. וְרָמַז לְאַהֲרֹן
אָחִיו דִּימַחֵי יַת יַמָּא וְיָמוּתוּן נוּגֵי וְאִיהוּ לֹא
עֲבִיד הַכִּי, בְּגִין דְּהֵיִיא דְרָגָא דִּילֵיהּ שְׁלִיט
עֲלֵיָּיהוּ וּבִיָּה אֲתַבְּרִיאוּ וְלֹא כְּעָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא דִּימַחֵי אִיהוּ, בְּגִין לְאַתְהַפְּכָא לְהוּ
לְאוֹיֵב. וְכַד בַּר נֶשׁ אֲזִיל בְּאַרְחוּי דְקִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא כְּתוּב עֲלֵיהּ (ישעיה מ"ג) כִּי תַעֲבֹר
בְּמִים אֲיַתָּךְ אֲנִי וְגוֹ'. דְּהָא וַיֵּרְדוּ בְדַגַּת הַיָּם
וּבַעוֹף הַשָּׁמַיִם לְקַבֵּל דְרָגָא דְשָׁמַיִם. דְּבַהֵהוּא
דְרָגָא שְׁלִיט עֲלֵיָּיהוּ וְדָא תַפְאֵרָת.

וְאֵף עַל גֵּב דְּבְּרָגָא דְנִצְחָה אֲתַעֲבִידוּ כָּל
נוּגֵי יַמָּא וְעוֹפֵי, לֹא כְּתוּב תַּמָּן אֵלָּא עוֹף
כִּנְיָ אֲבָל הַשְׁתָּא קָרִי לְהוּ עוֹף הַשָּׁמַיִם בְּגִין
דְּבַר נֶשׁ לֹא שְׁלִיט עֲלֵיָּיהוּ אֵלָּא מִסְטָרָא
דְשָׁמַיִם. וּבִבְהֵמָה שְׁלִיט עֲלֵיָּיהוּ בְרִזָּא דְהוּ"ד
דִּיהִיב לֵיהּ סִיּוּעָא דְהָא בְּהֵוּא יוֹמָא
אֲתַבְּרִיאוּ בְּעִירָן. וּבְכָל הָאָרֶץ שְׁלִיט בְרִזָּא
דְצַדִּיק דְאֶקְרִי כ"ל וְאִיהוּ שְׁלִיט עַל הָאָרֶץ
אַרְעָא עֲלֵאָה. הַכִּי נָמִי בַר נֶשׁ לְתַתָּא שְׁלִיט
עַל אַרְעָא תַתָּאָה בְּגִין דְכוּלָּא בִיָּה. וּבְכָל
הָרִמְשׁ הָרִמְשׁ עַל הָאָרֶץ שְׁלִיט עֲלֵיָּיהוּ בַר
נֶשׁ מִסִּיּוּעָא דְאֲתִיָּיהִיב לֵיהּ מֵאָרֶץ הַחַיִּים
מְלָכוֹת עֲלֵאָה: (ע"כ כַּאן מִהַשְׁמָטוֹת)

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּפַקוּדֵי אוּרִיָּיתָא. וְאָמַר
פַּקוּדֵי אוּרִיָּיתָא דִּיהִב קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְיִשְׂרָאֵל כֵּלָּהוּ בְּאוּרִיָּיתָא בְּאַרְחָה כֵּלָּל כְּתוּבֵי:
בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים. הָדָא הִיא פַּקוּדָא
קִדְמָא"ה דְכֵלָּא. וְאֶקְרִי פַּקוּדָא דָּא
יִרְאֵת יְיָ דְאֶקְרִי רֵאשִׁית. דְכְּתוּב, (תהלים קיא)
רֵאשִׁית חֲכֵמָה יִרְאֵת יְיָ. (משלי א) יִרְאֵת יְיָ
רֵאשִׁית דַּעַת. בְּגִין דְמִלָּה דָּא רֵאשִׁית אֶקְרִי.

(א) יראת ה' ראשית דעת. משום שדבר זה נקרא ראשית, וזה השער להכנס לתוך האמונה, ועל המצוה הזו מתקנים כל העולם.

היראה נפרדת לשלשה צדדים, שנים מהם אין בהם עקר פראוי, ואחד עקר של יראה. יש אדם שירא מהקדוש ברוך הוא כדי שיחיו בניו ולא ימותו, או שירא מענש של גופו או של ממונו, ועל פן ירא ממנו תמיד. נמצאת היראה שהוא ירא מן הקדוש ברוך הוא לא שם אותה לעקר. יש אדם שפוחד מן הקדוש ברוך הוא משום שפוחד מענש אותו העולם ומענש הגיהנום. שני אלה לא עקר של יראה הם והשרש שלו.

היראה שהיא עקר, שאדם יירא מרבנו משום שהוא גדול ושליט, עקר ושרש של כל העולמות, והכל לפניו כלא חשוכים, כמו שנאמר (דניאל ד) וכל יציר הארץ פאינם חשוכים, ולשים את רצונו באותו המקום שנקרא יראה.

בכה רבי שמעון ואמר, אוי אם אמר, ואוי אם לא אמר. אם אמר - ידעו הרשעים איך יעבדו את רבונם. אם לא אמר - יאבדו החכרים את הדבר הזה. במקום ששורה יראה קדושה, מלפניה יש יראה רעה שמלקה ומכה ומקטרגת, והיא הרצועה להלקות את הרשעים, ומי שפוחד בגלל ענש המלקות והקטרוג כמו שנתבאר, לא שורה עליו אותה יראת ה' שנקראת יראת ה' לחיים. אלא מי שורה עליו? היראה הרעה

היא. ונמצא ששורה עליו הרצועה ההיא, יראה רעה ולא יראת ה'.

ומשום כך המקום שנקרא יראת ה' נקרא ראשית דעת, ועל פן נכללת פאן המצוה הזו, וזה

וְדָא אֵיהִי תְרַעָא לְאַעְלָא גּוּ מְהֵימְנוּתָא. וְעַל פְּקוּדָא דָּא אַתְקִימִים כָּל עַלְמָא.

יִרְאָה אַתְפְּרֵשׁ לְתַלְתַּת סְטָרִין. תְּרִין מְנַיִיהוּ לֵית בְּהוּ עֵיקְרָא כְּדָקָא יְאוּת, וְחַד עֵיקְרָא דִירְאָה. אֵית בְּר נֶשׁ דְּדַחִיל מְקַדְשָׁא

בְּרִיף הוּא בְּגִין דִּיִּיחּוּן בְּנוּהֵי וְלֹא יְמוּתוּן. אוּ דַחִיל מְעוּנָשָׁא דְּגוּפִיהּ אוּ דְּמְמוּנִיהּ. וְעַל דָּא דַּחִיל לֵיהּ תְּדִיר. אֲשַׁתְּכַח יִרְאָה דְּאִיהוּ דַּחִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא לֹא שְׂוֵי לְעֵקְרָא. אֵית בְּר נֶשׁ דְּדַחִיל מִן קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא בְּגִין דְּדַחִיל מְעוּנָשָׁא דְּהוּא עַלְמָא וְעוּנָשָׁא דְּגִיהֵנָם. תְּרִין אֲלִין לֹאוּ עֵיקְרָא דִירְאָה אֲנוּן וְשִׂרְשָׁא דִילֵיהּ.

יִרְאָה דְּאִיהֵי עֵקְרָא, לְמַדְחַל בְּר נֶשׁ לְמֵאֲרִיָּה בְּגִין דְּאִיהוּ רַב וְשְׁלִיט עֵקְרָא וְשִׂרְשָׁא דְּכָל עַלְמִין וְכָלָא קַמִּיהּ כְּלָא חֲשִׁיבִין. כְּמָה דְּאַתְמָר (דניאל ד) וְכָל דִּיִּירֵי אֲרַעָא כְּלָא חֲשִׁיבִין. וְלִשְׁוֹאָה רְעוּתִיהּ בְּהוּא אַתְר דְּאַקְרִי (נ"א ב) יִרְאָה.

בְּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר וּוֵי אֵי אֵימָא וּוֵי אֵי לֹא אֵימָא. אֵי אֵימָא יִנְדַעוּן חֲיִיבִין הִיף יִפְלַחוּן לְמֵאֲרִיָּהוּן. אֵי לֹא אֵימָא יֵאבְדוּן חֲבֵרֵיָּא מְלָה דָּא. בְּאַתְר דִּירְאָה קְדִישָׁא שְׂרִי, מְלַרְע אֵית יִרְאָה רְעָה דְּלָקִי וּמְחִי וּמְקַטְרֵג וְאִיהֵי רְצוּעָה לְאַלְקָאָה חֲיִיבִיא. וּמֵאֵן דְּדַחִיל בְּגִין עוּנָשׁ דְּמִלְקִיוּתָא וּקְטְרוּגָא כְּמָה דְּאַתְמָר. לֹא שְׂרִיא עֲלִיהּ הֵהִיא יִרְאָת יִי דְּאֵיקְרִי יִרְאָת יִי לְחַיִּים. אֲלֹא מֵאֵן שְׂרִיא עֲלִיהּ הֵהִיא יִרְאָה רְעָה. וְאַשְׁתְּכַח דְּשְׂרִיא עֲלִיהּ הֵהִיא רְצוּעָה יִרְאָה רְעָה וְלֹא יִרְאָת יִי.

וּבְגִין כִּף אַתְר דְּאַקְרִי יִרְאָת יִי רֵאשִׁית דְּעֵת

הֵהִיא. וְנִמְצָא שְׁשׁוּרָה עֲלִיו הֵרְצוּעָה הֵהִיא, יִרְאָה רְעָה וְלֹא יִרְאָת ה'.

וּמִשׁוּם כִּף הַמְּקוֹם שֶׁנִּקְרָא יִרְאָת ה' נִקְרָא רֵאשִׁית דְּעֵת, וְעַל כֵּן נִכְלָלֶת כִּפֵּן הַמְּצוּהָ הַזֹּאת, וְזֶה

וְדָא אֵיהִי תְרַעָא לְאַעְלָא גּוּ מְהֵימְנוּתָא. וְעַל פְּקוּדָא דָּא אַתְקִימִים כָּל עַלְמָא.

יִרְאָה אַתְפְּרֵשׁ לְתַלְתַּת סְטָרִין. תְּרִין מְנַיִיהוּ לֵית בְּהוּ עֵיקְרָא כְּדָקָא יְאוּת, וְחַד עֵיקְרָא דִירְאָה. אֵית בְּר נֶשׁ דְּדַחִיל מְקַדְשָׁא

בְּרִיף הוּא בְּגִין דִּיִּיחּוּן בְּנוּהֵי וְלֹא יְמוּתוּן. אוּ דַחִיל מְעוּנָשָׁא דְּגוּפִיהּ אוּ דְּמְמוּנִיהּ. וְעַל דָּא דַּחִיל לֵיהּ תְּדִיר. אֲשַׁתְּכַח יִרְאָה דְּאִיהוּ דַּחִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא לֹא שְׂוֵי לְעֵיקְרָא. אֵית בְּר נֶשׁ דְּדַחִיל מִן קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא בְּגִין דְּדַחִיל מְעוּנָשָׁא דְּהוּא עַלְמָא וְעוּנָשָׁא דְּגִיהֵנָם. תְּרִין אֲלִין לֹאוּ עֵיקְרָא דִירְאָה אֲנוּן וְשִׂרְשָׁא דִילֵיהּ.

יִרְאָה דְּאִיהֵי עֵיקְרָא, לְמַדְחַל בְּר נֶשׁ לְמֵאֲרִיָּה בְּגִין דְּאִיהוּ רַב וְשְׁלִיט עֵיקְרָא וְשִׂרְשָׁא דְּכָל עַלְמִין וְכָלָא קַמִּיהּ כְּלָא חֲשִׁיבִין. כְּמָה דְּאַתְמָר (דניאל ד) וְכָל דִּיִּירֵי אֲרַעָא כְּלָא חֲשִׁיבִין. וְלִשְׁוֹאָה רְעוּתִיהּ בְּהוּא אַתְר דְּאַקְרִי (נ"א ב) יִרְאָה.

בְּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר וּוֵי אֵי אֵימָא וּוֵי אֵי לֹא אֵימָא. אֵי אֵימָא יִנְדַעוּן חֲיִיבִין הִיף יִפְלַחוּן לְמֵאֲרִיָּהוּן. אֵי לֹא אֵימָא יֵאבְדוּן חֲבֵרֵיָּא מְלָה דָּא. בְּאַתְר דִּירְאָה קְדִישָׁא שְׂרִי, מְלַרְע אֵית יִרְאָה רְעָה דְּלָקִי וּמְחִי וּמְקַטְרֵג וְאִיהֵי רְצוּעָה לְאַלְקָאָה חֲיִיבִיא. וּמֵאֵן דְּדַחִיל בְּגִין עוּנָשׁ דְּמִלְקִיוּתָא וּקְטְרוּגָא כְּמָה דְּאַתְמָר. לֹא שְׂרִיא עֲלִיהּ הֵהִיא יִרְאָת יִי דְּאֵיקְרִי יִרְאָת יִי לְחַיִּים. אֲלֹא מֵאֵן שְׂרִיא עֲלִיהּ הֵהִיא יִרְאָה רְעָה. וְאַשְׁתְּכַח דְּשְׂרִיא עֲלִיהּ הֵהִיא רְצוּעָה יִרְאָה רְעָה וְלֹא יִרְאָת יִי.

וּבְגִין כִּף אַתְר דְּאַקְרִי יִרְאָת יִי רֵאשִׁית דְּעֵת

הֵהִיא. וְנִמְצָא שְׁשׁוּרָה עֲלִיו הֵרְצוּעָה הֵהִיא, יִרְאָה רְעָה וְלֹא יִרְאָת ה'.

וּמִשׁוּם כִּף הַמְּקוֹם שֶׁנִּקְרָא יִרְאָת ה' נִקְרָא רֵאשִׁית דְּעֵת, וְעַל כֵּן נִכְלָלֶת כִּפֵּן הַמְּצוּהָ הַזֹּאת, וְזֶה